

הלכות פסח סימן תנא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קב]

דלפסעמים קפריין עליו לחם חמץ, ואי אפשר שלא נשפיר פרוז משהו בחוף נקביה⁽⁸⁴⁾.

מקום התפירות, והוסיף, שאף אין צריך להתיר את התפירות, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"י תשובה י) שמותר להשתמש בפסח במפה שהשתמש בה בחמץ, אם נקיה ומכובסת היא.

וכן מגבת שמנגבים בה כלי חמץ, כתב המקור חיים (לבעל החוות יאיר, ס"א) שיש לכבסה יפה לפני פסח ומותרת בשימוש, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הלכות פסח שם).

ומפת שולחן העשויה מפלסטיק, דעת הגר"מ פיינשטיין (שם הע' לו) שאין להכשירה לפסח.

[משנ"ב ס"ק קו]

רוצה לומר, קטמין⁽⁸⁸⁾ ואפר וקביטה⁽⁸⁹⁾.

ואף אם נמצאים חמין בכלי שני, הביא השו"ך (יורד סי' קלח ס"ק י) את דברי הרא"ש (ע"ז פ"ה סי' לג) שכתב שמועילים הם להכשיר מפות שנפל עליהם דבר איסור רותח, וכן כתב הבי"ד (בדק הבית יורד סי' קכא ס"ב-ב) בשם רבינו ירוחם.

ואף לגבי שמיכה הבלועה מויעת חמץ רותח [כגון שמיכה שמטמינים בה את הסירים בשבת], דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פ"ג אות יח) שאפשר להכשירה על ידי כיבוס במכונת כביסה בחום הגבוה מארבעים מעלות, כיון שבאופן זה נחשב הדבר ככיבוס בחמץ, והומר הכביסה דינו כאפר, ובשעת הכיבוס נחבט הבד.

[משנ"ב ס"ק קז]

ע"ן לקמן בסימן תנג קע"ף ו ובמלשנה ברוךה קס"ם⁽⁹⁰⁾.

שם (ס"ק לב) כתב, שלכתחילה יותר טוב לקנות שקים חדשים לפסח, כיון שקשה לכבסם ודיטב עד שלא יסאר אפילו מעט חמץ בנקבי האריגה, והוסיף, שבדיעבד, אם לא הותר את התפירות לפני הכביסה וכבר נתן בשק קמח, אין לאסור להשתמש בקמח בפסח, אבל אם מצאו כעין עיסה בתפירות אסור אפילו בדיעבד.

[משנ"ב ס"ק קי]

אכל בדיעבד אם נשפשוש ברתת-שליחמן מצה אחר הנעלה, מתר⁽⁹¹⁾.

ואף שלענין שאר כלים הטעונים ליבון שהוגעלו, כתב לעיל (ס"ק לב) שאם השתמשו בהם בפסח אין להקל בדבר אף בדיעבד [אם לא בשעת הרהק גדול או מניעת שמחת יום טוב באינו בן יומת, מימ מבואר בא"ר (ס"ק לט) שבענינו יש להקל יותר, בין שהרחת אינה שודה בתוך האש, אלא מכניסים ומוציאים אותה מיד.

[משנ"ב שם]

ואם פרו עליו קרי"ן בע"ב-בסח שהוא דבר קריף, צריך ששים נגד פל קרי"ב-אי"ן, שנעשה פלו חמץ על-ידי הבליעה שקלע מהקרי"ן שפירו עליו⁽⁸⁵⁾.

ואף אם יש במאכל ששים כנגד כל הסכין [או המגדרת], מבואר בשע"צ לעיל (סי' תמו ס"ק קכח) לגבי זיתים שנחתכו בסכין הבלוע מחמץ, שאין להקל בדבר אם לא ביטלו ועשאו תבשיל אחר, שבין שכל זית שחתך בסכין בולע מהחמץ ואינו מוציא את הבליעה לזיתים האחרים, אין הזיתים מצטרפים לששים לבטל את הבליעה שבסכין, ואף אם כובשם יחד, אין בכבישה כח ההפליט מזה לזה.

[משנ"ב ס"ק קח]

וע"ן לעיל בסימן תמב קע"ף יא בהג"ה⁽⁸⁶⁾.

ושם כתב (ס"ק נא) ובשע"צ שם (ס"ק פב) שיש לנקר סלים אלו ולהטמינם בחדר שאין רגילים להיכנס אליו עד לאחר הפסח וראה מה שכתב בשע"צ שם בשם החק יעקב והחמד משה.

[משנ"ב ס"ק קה]

והוא הדין אם שמו בו פ"ם אמת קמחא לפסחא ורוצה לכבסו לקח בו פ"ם שנית קמח לפסח, גס"ן צריף כבוס וקטר הקפירות⁽⁸⁷⁾.

וכן מפת שולחן שהשתמשו בה בחמץ ורוצים להשתמש בה בפסח, כתב הפ"מ (משב"ז סוף סי' זה ד"ה וכלי) שמותר לעשות כן על ידי כיבוס המפה בחמץ באפר וחביטה [ראה משנ"ב להלן (ס"ק קו) ומה שכתבנו שם], וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הלכות פסח להגר"ש אייזר פ"ז הע' לה). וכעין זה כתב הדעת תורה (סי"ח) בשם בעל האי"א (מבוטשאטש), שדי בניקוי המפה וכיבוסה אפילו בצונן [בנהר], ובפרט אם עושים כן על ידי מים חמים והומר כביסה, שזה בודאי מועיל, ובפרט מפני שאין מצוי שאוכלים על

באר הגולה מב

הלכות פסח סימן תנא

ט כל בו י הדות
זכורו פרק ה
תורת מנחם סוכני
דפוס

(ל) ר"ב-אייזין או הפיס של רחום (מהר"ל), בבלן לא עתני להו הגעלה. (קג) וכן סלים שמשמשין בקחן המין דנים כפסח, (קד) אכל (קה) שקים (לת) לשנים נהגין בקחן הפסח (קו) על-ידי כבוס, וצריך להמיר (קז) כל (לט) התפירות שבהן קדם הכבוס (תרום הדשן סימן קי): **יט** (קט) הברחה שקורים (מ) פאל"ה, יש אומרים (קי) שאין מועיל לה (מא) (קיב) הגעלה וצריך לקנות

באר היטב

אף דיצבר לש לאסור, אף אם הפך הסדין או פסו אף שלא התיר התפירות אין להחמיר בדיעבד, וכן לענין השקין אם פסו ולא התיר התפירות ונתן בתוכו קמח אין לאסור בדיעבד, ח"י, ע"ש: (מ) פאל"ה, ובל"א שריב"ל, ותשמישו ע"י האור, ע"כ אין התרו בהגעלה. כתב הט"ז, דאם מחזיק רחם של פסח זו לשנה אחרת א"צ שום הקשר, וכן בערכה שלשין בה מצות, והתקמיד להגעלה לא יפה צושה, דאמי למטעי להגביל רחם של חמץ, רק יצטרך אותה היטב, ע"כ. והט"א בשם ד"מ בשם מהר"יב כתב דצריכה הגעלה, ע"ש, ותח"י הסכים עם הט"ז, ואם נטל מצה ברחם שמשמשין בו כל השנה, אם היא נקטה סגי בקליפה שקולף במצה, ואם אינה נקטה כיון שמשמשין עליה כל השנה עוגת עם שפון נאסר פלה, ע"כ. אם נרד בה מצה חמוצה אסור לרדות בו עוד אלא צריך להביא אחרת, הגמ"ז ושל"ה, ואם לא הביא אחרת צריכין מלן קליפה, וכל זה מירי במצה שנתחמזה חמץ גמור, אבל מצה כפולה ותפוחה כיון שהיא נקטה אחרת הוא כמ"ש ס"י תס"א די לאסור הרחם לכתחלה אכל לא לאסור המצות האחרות, מ"א, וכתב הח"י: וגדולה הוא ראיתי אצל מוח"ז מהר"ש שלא אסר הרחם קשואשאלה לשני מצה כמותה או כפולה מהשעם דחשיב כמו דיצבר, פי לא יפלט ברב אפילו שלא נאסר אחר מקם טעום נפוחה או כפולה והצטרף בכל פעם מרדה חזשה, גם הפסח נאסר ולהסיק שנית והמורה חסה על ממונו של ישראל, ע"ש, וענין סימן חסא ס"י: (ממ) הגעלה, וכתב בת"י דאפילו קליפה נתגעלה לא מהני ברמת:

המחבר אפילו לכתחלה סגי בכה"ג, וכן היכא שבאו מים על הפסח שלא שפשו אותה היטב תחלה אפילו על מקצתה, אין לה פקנה להשתמש בה כפסח, מהר"ל, וכתב המ"א: ונ"ל דאפילו במקום שאין שם נקה חדשה מוטב שלא ירקדו הקמח, ע"כ, ותח"י חולק עליו וכתב כי ידוע שקל שלא ירקדו הקמח מצויים בהם חטים שבזרים ושלמים ונאסרו העשה או המצה, אלא הנפה זו בדיעבד מהני בה שפשוף היטב והגעלה, מכ"ש אם מרקד קדם פסח שנתפשל, לכן בפעם הרחק נכון לעשות פן אפילו לכתחלה. שאלה: אחר שאמר לפי תפול לרחוק היטב אחר פסח הנפה כדי לקדם אותה לשנה הבאה ורקד בו קמח לפסח, והמרהי מה שצריך בו בדיעבד, דאף אם נקרא ששאר בו רבוק משנה שצברה הוי חמץ נקשה ובטל ב"ט אף חוף פסח, ח"י, ע"ש: (ל) ר"ב-אייזין, דלפעמים מפרזין עליו לחם גם תמכא שתחבו בסכין חמץ ונשאר בתוכו בעת, אפילו בדיעבד יש לאסור כפסח, אבל כע"פ ספר בדיעבד דבטל ב"ט, מ"א: (מ) לשנים, ל"ד, אלא אפילו בשק חדש שקם בו פעם אחת קמח לפסח ורוצה לכבסו לתת בו פעם שנית ג"כ צריך להמיר התפירות, אחרונים: (מ) התפירות, דהנה אף גם מה שהוא בשגלי השק שהוא האטרא, וכתב המ"א: וכן יש לנהג בפנות שעושין עליו המצות אם רוצה לעשות עליהם פעם שנית לא עתני מה שישפסקין אותם, חמץ קבוצין ויצא מעבר לעבר, אלא צריך להתיר התפירות ולכבס היטב, ע"כ, ואם עבר בדיעבד ונעשה המצות על הסדין בלא כבוס כלל, אם הוא חוף פסח

משנה ברורה

חדש לששם בו פעם אחת קמח חמץ, והוא הדין אם שמו בו פעם אחת קמחא לפסחא ורוצה לכבסו לחם בו פעם שנית קמח לפסח, גמ"ז צריך כבוס וחתר התפירות: (קו) על-ידי כבוס, רוצה לומר, בחמץ: (קז) ואסור וקביטה: (קח) אחרונים: (קז) כל התפירות שבהן וכו', ענין לקמן בסימן תנג סעיף ו' ובמשנה ברורה שם: (קח) קדם הכבוס, וגם צריך לגרו שם מתחלה בספין היטב את החמץ הנמצא שם [מ"א ושל"ה], עוד כתבו, דהסדין שעושין המצות עליהן, שצריך להחליטין בין לישא ללישה, דהנה לאסור לעור מיל, כדלקמן בסימן תנג, אם רוצה ללוש על אותן סדינין עצמן עוד, צריך כבוס גמור, כ"ל, ולא מהני הדיקה לבר, דהבצק נדבק בקחן, וכל-שפון דלא מהני אם רוצה להפך אותן לצד השני, שהסמך מבצקין ויצא מעבר לעבר, וגם התפירות שבאמצע המפה צריה להתירן, בדיעבד אם עבר ונעשה המצות על הסדין בלא כבוס כלל, אם הוא חוף הפסח, אף בדיעבד יש לאסור, אך אם הפך הסדין או כבסו, אף שלא התיר התפירות אין להתמיר [ח"י ושל"ה]: **יט** (קט) הרחם, הוא מרדה שפכניסין בו עוגות לפסח ומצויין בה מן הפסח: (קי) שאין מועיל, משום דבולעת מן החמץ על-ידי אור פלי שום משקה, וללכנה או אפשר דהא של עין היא, וענין באלה רבה שקטב דכל זה לכתחלה, אבל בדיעבד אם נשתמש ברחם של-חמץ מצה אחר הגעלה, מהר"י: (קיב) הגעלה, ואפילו קליפה (קל) בכלי-אמנות

דלפעמים (קכ) מפרזין עליו לחם חמץ, ואי אפשר שלא נשפך פרוו משהו בחוף נקביו: (קכא) (שקורין תרי"ז) שצריך עליו כל השנה ונתחם בספין של חמץ, והתמכא הוא דבר חריף ונבלע בו טעם החמץ, ואחר-כך כשמומלין עליו נמצא בו טעם החמץ, ובהו אפילו בדיעבד יש לאסור אם נשתמשו בו כפסח, אפילו אם נשתמשו בו בצונן כגון שפררו עליו מצה [וכל-שפון תרי"ז שהוא דבר חריף], ואפילו (קכב) אם נקרו אותו היטב מתחלה, משום שאי אפשר שלא נדבק בו פרוו חמץ או פרוו תרי"ז שהוא נבלע מחמץ; אבל כשנשתמשו בו בערב-פסח שנה חליקים, והוא: דאם נשתמשו בו רק מצה בערב-פסח, (קכ) אף אם נחצרב בתוכו פרוו חמץ, הרי נתבטל בתוכו בששים ומתיר לאכלו עד הלילה נאכל קשואשאלה, (קכ) הרי הפסח חזר ונעור ואסור במשהו, כמו שנתבאר בסימן חמ"ז; ואם פיר עליו (קכ) תרי"ז בערב-פסח שהוא דבר חריף, צריך ששים נגד כל ר"ב-אייזין, שנעשה בלו חמץ על-ידי הקליפה שבלע מהתרי"ז שפררו עליו: (קכ) ונתחם בספין חמץ כ"ל, ואם לא, בלו אסור: (קג) וכן סלים, של בצרים שמלאים נקבים ואי אפשר לנקרן, וצנין לעיל בסימן תמב סעיף יא פת"ה: (קד) אכל וכו', ושם כנפה וכיס של רחים שאני, שעובר תמיד הקמח של חמץ דרך הנקבים ואי אפשר שלא יהיה נספך בו משהו: (קה) שקים ישנים, לאו דוקא, אלא (קכט) אפילו בשק

שער הציון

(קכ) טג"אברהם ושל"ה: (קכ) פן מוכח דעת הג"ה דמ"ז אין זה נכונה, והכל טעם אחד, וכן פירש האלהי בפה דעת הג"ה, אף שהוא מספק בענין זה, פנה אחרונים סתמו פן [ענין הג"ז ונתיי"אדס ומקור-חיים: (קכו) הנ"ל, וכל זה כשפרזין עליו גם לחם חמץ, אבל אם ידוע שלא שמשו בו מתחלה רק תרי"ז שנתחם בסכין של חמץ, אם-כן אין עמה חשש של חמץ בעין, רק מבליעת חמץ, לא אכריזין דחזור ונעור [ח"י: (קכ) ח"י-אדס: (קכ) אחרונים: (קל) פן כתבו כשה אחרונים וכן כתב המגן-אברהם עצמו בסוף סימן תמב, ואף דבענינו בסוף דבריו פסק בזה קצת מהדרי ההוסכות וההזות אשר"י רבעון יש להקל בלא אפר וחמץ אפילו בדבר הנדבק, כבר כתב הגר"א בסוף סימן תמב דמש"ס ודברים דף עט משמע דדבר הנדבק אפילו בצונן אסור (הקמח גם מתקפות וטהות אשר"י אין רוצה בל"ף להקל, ענין שם), וגם פנה אחרונים כתבו להתמיר דעת הטג"אברהם עצמו בסוף סימן תמב: (קל) אחרונים:

הרגום: 1 מרגות, ספ"ה, 2 חזרת.

הלכות פסח סימן תנא

(מג) [מנ] (קיי) חדשה: כ יחשלקנות והתבות (קיי) שפצניעים בהם אכלין כל השנה, רגילים (מג) (קיי) לערות עליהם (קטו) רותחין, לפי שלפצמים נשפך מרק מן הקדרות לתוך: כא לחביות של חרס (קטו) שנתנו בהם שר שיעורים, (קיו) מתירים בהגעלה, או בערוי (קיה) שלשה (מד) ימים:

באר היטב

(מג) חדשה. כתב בעל אמרינום בתשובה סימן ה: מעשה שהיה שאפו מצות קדם פסח ברחת ונספקו אם היתה חדשה או ישנה שנשפמשו בה חמץ, אין במצות אלו שום חשש של אסור חמץ, ע"ש: (מג) לערות ומחרי"ו סימן קצג פסק ולא מהני ערוי, רק יכשירו ע"י אבן מלכן או לפיד או נשפך עליו שום דבר בפסח אל יביתו כלל לאכל, ואף לאסור הגעלה לא ישתמש עליהם דבר חם אלא ע"י הפסק מפה או דפין או סמטוטין, וכל זה הוא חמרות יסרות פי די בחקרא דהגעלה, וכן נהגין, ח"י וכתב חס"ו סוף סימן תנב: הנשים נהגות שלא להשתמש בפסח בקדרה ששפך בה רותחין על האבן שפולטין בו מהטעם שהריח של חמץ נכנס בו, ואין בו ריח ולא טעם דאין בו אסור לל בפסח, ע"כ. והח"י מקיים הטעם לכתחלה, אף בדעבד ודאי אינו אוסר: (מד) ימים. פירן ולא נשפמט כ"א בצונן [נצא מידי דפין]. ועין

שערי תשובה

ושליה מעט קדם הלישה, גם לא יצפה מפניו מבשל בפסח, ע"ש. ועין בשאלת יצ"ץ ח"ב סימן קנא, גאפ"י שנקלה פאפוב בלתי נכשר יש להקל להשתמש מפניו בפסח, ע"ש: [מנ] חדשה. עכ"ל. ובק"א לנח"כ כתב בשם שרבי כה"א להמיר בדעבד באינה ב"י, ובשם מהר"ם גלאנטי פ"ב בוער ונשפך עליו רותחין. וכתבו אחרונים בשם מהר"ל דאף לאסור הגעלה ישתמש עליהם דבר חם אלא ע"י הפסק מפה או דפין או סמטוטין, וכל זה הוא חמרות יסרות פי די בחקרא דהגעלה, וכן נהגין, ח"י וכתב חס"ו סוף סימן תנב: הנשים נהגות שלא להשתמש בפסח בקדרה ששפך בה רותחין על האבן שפולטין בו מהטעם שהריח של חמץ נכנס בו, ואין בו ריח ולא טעם דאין בו אסור לל בפסח, ע"כ. והח"י מקיים הטעם לכתחלה, אף בדעבד ודאי אינו אוסר: (מד) ימים. פירן ולא נשפמט כ"א בצונן [נצא מידי דפין]. ועין

משנה ברורה

בבלי ראשונים⁹⁹, אלא יכשירו על-ידי אבן מלכן וישפך עליו רותחין, ויגלגל למקום אחר וישפך עליו כדי שילכד הרותחין בקלו [ובנה (קמג) די אפלו אם הרותחין הוא מקלי שני, דהא נרתחין על הדף והו רתחין ראשון], וצו מפר להניח עליהם אפלו מצה חמה, ובדעבד (קמז) מתיר על-ידי ערוי לכו"מ¹⁰⁰. ועין לעיל בסעיף ו בהג"ה ובמשנה ברורה שם: (קטו) רותחין. ויש שכתבו (קמג) שצריך להניח עליהם עוד מפה או דבר אחר החוצץ¹⁰⁰, שפא נדבק בו עדן עוד חמץ בעין. ועין באליה רבה שמסיק דבן ראוי לנהג בחבוח ומגדלים, דכמעט אי אפשר לטהרן שלא ישאר מאומה בין הדבקים, אבל בשלחנות פשוטין אין להחמיר. ועין לקמן בסימן תנב סעיף א' ובי' במשנה ברורה שם: כא (קטו) שנתנו בהם שר שיעורים. רוצה לומר, אפלו הנה בהם פסח ימים נט"ו וש"א: (קיו) מתירים בהגעלה. דהא דאמרינן גליהתקס אינו יוצא מידי דפיו לעולם, הינו דנקא לשבלע על-ידי האור, אבל בצונן סגי להו בהגעלה¹⁰¹. (קמז) ולפי טעם זה, אפילו חסמין מפר להשתמש בו אחר הגעלה או ערוי, (קמז) ואפלו הוא כוונתו מבליעת השכר; (קמח) ויש אומרים דאינו מתיר אלא פשוטין ברוחמו, דתו הוי נותן טעם לפנים¹⁰²: (קיד) שלשה ימים. דהינו, שימלאנו מים¹⁰³ אפלו צוננין על כל גדולתו וישוהו בתוכו כ"ד שעות רצופין או יותר, ואחר-כך יצרה ממנו את המים וימלאנו מים אחרים¹⁰⁴ וישוהו בתוכו כ"ד שעות רצופין, ואחר-כך יצרה אותם ממנו וימלאנו מים אחרים וישוהו בתוכו עשרים וארבע שעות רצופין, ושלשה מעת-לעת אלו אין צריכין להיחזר רצופין, אלא אפלו מפורדים¹⁰⁵, כמו שנתבאר ביו"ד דעה סימן קלה; ואפלו במזג מהני ערוי, פדאיתא ביו"ד דעה ודע, דדעת הש"ך ביו"ד דעה סימן קלה סעיף קטן לג דבשאר אסורים אין להקל על-ידי ערוי שלשה ימים אם הנה כבוש האסור בבלי התר מעת-לעת, דקומא לן כבוש פמבשל, ובמבשל לכלי עלמא לא מהני ערוי אפילו בשאר פלים שאינם פליהתקס¹⁰⁶, עין שם:

מקום גס-כן לא מהני. ובדעבד אם הוציא מצה חמה מן התנור ברמת של חמץ, אם לא היתה הרטת נקנה אלא הנה בה לכלוף חמץ בעין, אוסר בתחומיית המצה (קלג) כדי נטילה. (קלג) שהוא כרוח גודל (ולפי מה שצנו נהגין לאפות מצות דקות, נאסר פלו). ואם אפו על-ידי מרדה זו עוגות חמץ עם שמן, (קלד) נאסרה המצה בלה. דעל-ידי השמן מפעפע החמץ בכלה⁹² [ודנקא הו"ך הפסח, אבל קדם הפסח (קלג) עד הלילה, בטל בששים איתו מעט הפעין שיש על המרדה]. אבל אם הריחו הפודה מקדם ואין עליה חמץ צעין רק הפלועה בה, אין אוסר רק כדי קליפה, בין שנשתמש בה מקדם (קלי) עם שמן או בלא שמן, דאסור הפלוע בכלי אין יכול לאסור יותר מדי קליפה, אם (קלו) הוציא מצה חמוצה במרדה של פסח, ואחר-כך רדו בה מצות אחרות (קלמ) ונאסרו על-ידי המרדה ואחר-כך נחצרכו אלו בהרבה אחרות קשרות, קלן אסורות, דבקר נהבאר בסימן תמו דבפסח לא נהבטל בלש בבוש, ואפלו אם נחצרב בערב-פסח, מפל מקום חוזר ונעור הו"ך הפסח⁹³ (ואסור לאכלם בפסח ונדק בערב-פסח מטר להאכילן לתינוקות); והש אומרים, דבין שלא נאסר רק מצד בלוע (קלט) אינו חוזר ונעור בפסח. וכל זה בקמץ גמור, אבל במרדה שהוציאו בה מצה בפולה ונפוחה, די לאסר הרחת לכתחלה, אבל בדעבד אינו אוסר. ויותר מזה פתח החק"י עקב, דאם אי אפשר למצא בקל רחת אחרת מתיר להוציא לכתחלה בה המצות, דאם-כן יצטרף תמיד מרדה חדשה והוי בדעבד⁹⁵. (קמ) ואם נשתפקו במרדה אם היתה של חמץ או חדשה, מתרים על המצות: (קיב) חדשה. ואם מחזיק רחת של פסח מטענה זו לשנה האחרת, מתיר ואין צריכה הגעלה, רק שיראה שתהיה נקנה היטב. ט"ו ושאר אחרונים, דלא קמנן אבדן: כ (קיד) שפצניעים בהם אכלים. חמין, אבל סתם (קמא) תבית אין צריכות הגעלה⁹⁶. (קיד) לערות עליהם וכו'. מפלי (קמג) ראשון. ומחרי"ו סימן קצג פסק דלא מהני ערוי, מפני שלפצמים משים עליו פשוטין⁹⁷ חם והוי כאלו נשתמש

שער הציון

תריגום: 1 פולי קפה. (קלג) מגן אברהם במסקנתו ומחצית השקל ופרי מגדים וש"א: (קלג) לקמן בסימן תנא באחרונים שם: (קלד) אחרונים: (קלה) פרי מגדים. ולכאורה נראה דהו דוקא לענין של ידיו השמן שהוא בעין אינו נאסר הטעם בלו, שבטל הבעין בשמים. אבל על-כ"ל פנים הכלוע שבתוך המרדה אוסר כדי קליפה אף קדם הפסח, וצריך עיון: (קלז) מן כתבו המגן אברהם ופרי חדש ביו"ד דעה סימן קה והק"י עקב. וגם הפרי מגדים מצדו כן ביו"ד דעה שם. והנה הש"ך שם ביו"ד דעה סעיף קטן כב מהפסק, דהייבא דבלוע ששן בקלי אפשר דאסור פלו, וכל אלו חולקים על הש"ך, אע"פ שהג"ה שלום ופיקודים ותי"א אדם פקבו דבענינו לצנן חמץ, פירן דהאסור מצד עצמו הוא פחוש גם הש"ך מודה דאין אוסר פלו. אף את זה ראינו במקור-מים [בפאריים שם] שדעתו דאסור בכדי נטילה, ולא השפיקו להלכה, הכל האחרונים ה"ל וגם הפנה שלום פקבו רק כדי קליפה ודבר-פלא ראינו בחיי אדם שפכת לאסור בכדי נטילה, ואין מגן אברהם סעיף קטן לה, והלא המגן אברהם כתב בהדיא כדי קליפה, ובסוף דבריו מוכח בהדיא דכדי קליפה נזקק ולא כדי נטילה, עין שם, וצריך עיון: (קלז) חק"י עקב ופיקודים: (קלח) עין פסקן אברהם שדעתו, המצה ראשונה שרדו בה מיד אחר מצה התמטעה, אם היא בשמטתה נאסרה בלה, ואם לאו נאסרה בכדי נטילה, ושאר מצות שרדו בה אחר-כך לא נאסרו רק כדי קליפה, משום שכבר נתקנה הבעין של המרדה שנדבק בה מהמצה חמוצה על-ידי הראשונה, ושוב אין בה רק בלועה ואינה אוסרת רק כדי קליפה, ובהרש"ל מפקק על סבא דהקדמה: (קלז) מגן אברהם: (קמ) אחרונים: (קמא) חנו, אף שפצניעים בהם אכלים אבל אינם חמים [הגרי"ו ופשוט]: (קמב) אחרונים: (קמג) תי"א אדם וש"א, ופשוט הוא דמדינא צריך לזקף פתח רב פשוט⁹⁹ וקלעיל בסעיף ו: (קמח) מגן אברהם בשם מהר"ל: (קמז) מן משמע מחק"י עקב וש"א, ופשוט הוא דמדינא צריך לזקף פתח רב פשוט⁹⁹ וקלעיל בסעיף ו: (קמח) מגן אברהם בשם מהר"ל: (קמז) מן משמע מחצית השקל, ויבא צ"י יצ"ץ דהשמישו בצונן, מקתברא דלאחר הגעלה מתיר להשתמש אפילו בחמין, מן היא הדין בציננו, ומה ש"י משמע לכאורה דאינו מתיר רק בצונן, וצריך עיון: (קמ) מן פתח הגרי"ו וכן מוכח מהש"י: (קמח) ש"ך ביו"ד דעה סימן קלה סעיף קטן לג, עין שם:

הלכות פסח סימן תנא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קיא]

דעל'די השמן מפעפע השמן בקלה⁹².

92) והחזירא כתב (א"ח סי' קב ס"ק יא) שהרבה פוסקים הקילו בזה, ובכללם הגר"א. מפני שלדעתם אין דבר ההיתר (השומן) מפטם את האיסור (החמץ).

[משנ"ב שם]

דכפסח לא נתפטר בהש ביקוש, ואפלו אם נתערב בערב-פסח, מכל מקום ה"ז נעור תוף הפסח⁹³.

93) אמנם, החזירא כתב (שם סי' קיט ס"ק ה ד"ה ואמנם) שדברי המקילים ביבש ביבש נראים יותר, ולדבריהם מותר לאכול את כל המצות שהתערבו יחד, ורק אם נאפו או התבשלו יחד אסור לאוכלן.

[משנ"ב שם]

ורק בערב-פסח מותר להאכילן לחיוב⁹⁴.

94) ולאחר שנאכלה מצה אחת מתוך התערבות, כתב לעיל (סי' תמו ס"ק צה) שמותר לאכול את כל שאר המצות, שכיח שאין איסור זה אלא מדרבנן, יש לתלות שהמצה שנאכלה היא מצת החמץ.

[משנ"ב שם]

ויותר מזה ק"ב החק"צקב, דאם אי אפשר למצא בקל דעת אחרת מותר להוציא לקב"ה בה המצות, דאס"פן יצטרף תמיד מדינה קדושה וק"י קדיצ"ב⁹⁵.

95) והחזירא כתב (שם סי' קב ס"ק י) שיש להקל בזה לכתחילה, כיון שהמצות הכפולות מצויות הן ואם יצטרפו להחליף מרדה לאחר כל רדייה של מצה כפולה, יקשה מאד להכין כל כך הרבה מדיים, והרי כן נוהגים לגבי התערב ואין חוששים להכשירו במקום בו היו מונחות המצות הכפולות. ובמקום אחר כתב (שם סי' קב ס"ק טו) שעיקר חומרא זו שמצה כפולה אוסרת את המרדה כדי קליפה אינה מובנת, שהרי רק החלק הפנימי של המצה שהוא מקום הכפל נדון כחומץ, אך הצד החיצוני שלה אינו נחשב כחמץ כלל, ולכאורה אין טעם שיאסור את המרדה.

[משנ"ב ס"ק קיג]

אבל סתם תבות אין צריכות הגעלה⁹⁶.

96) וכמבואר בשע"צ, שהוא משום שאין מצניעים בהן מאכלים חמים,

וכן מגירות המקר ומדפיו, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"י תשובה י) שיש לנקותם היטב, ובאופן זה מותר להשתמש בהם בפסח. וכן דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פ"ג ארת לג) שדי בנקיון יסודי עם מטלית ומים, ועדיף עם מי סבון, והוסיף, שאת החריצים שבין קפלי הגומי יש לנקות עם מברשת, כדי להסיר מהם את כל הפירורים.

וכן מדפים שבארונות המטבח, דעת הגר"ש אלישיב (שם אות לד) שדי לנקותם היטב, ואין צורך לכסותם אחר כך, ומנה שנהגו לכסותם בנייר וכדו', אין זה אלא מפני שמניחים עליהם כלים ומאכלים של פסח.

וכן שולחנות שאין רגילים להניח עליהם סירים חמים, ורגילים לכסותם בפסח בשני כיסויים, דעת הגר"ש אלישיב (שם אות מ) שדי בכך שמניקים אותם היטב ומסירים את הלבלוכים הרבוקים בהם, ואין צורך להגעילם. וכן כתב הערוך השלחן (י"ד סי' קכא

ס"ד) ששולחנות יקרים שנוהרים במשך השנה שלא ישפך עליהם מרק, אין צורך להגעילם ודי להרחים היטב. וכן כתב בשו"ת אור לציון (שב) ששולחן המצופה פורמייקה יקרה שאין רגילים להניח על גביו סירים (שמדינא אין צורך להכשירו אלא רק מחמת חומרא), ובעליו חושש שמא תקלקל ההגעלה את הפורמייקה, לא יערה עליה מים רותחים, ודי שיכסה אותו במפה.

ועוד בענין שולחנות שמניחים עליהם דברים חמים ואי אפשר להגעילם, ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק קיד).

[משנ"ב ס"ק קיז]

דלא מהג"י ערוי, מפני שלקעקעים משים עליו פשטיד"א הם וק"י קאלו נשפמש בכלי ראשון⁹⁷.

97) וכן כתב לעיל (סי' תמו ס"ק כד) שבפסח יש להחמיר כדעת הסוברים שדינו של רבר גוש הוא בכלי ראשון (וראה שע"צ שם ס"ק יז) שאין לאסור באופן זה יותר מכלי קליפה, וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק יא).

[משנ"ב שם]

ובדיעבד מותר על-ידי ערוי לקב"ה⁹⁸.

98) ושולחן יקר שמניחים עליו לפעמים דברים חמים אך רוב תשמישו לדברים צוננים, והוא עלול להיזק על ידי ההגעלה, כתב הערוך השלחן (י"ד סי' קכא ס"ד) שאין צורך להגעילו ודי להרחיחו היטב, ובפרט שבשולחנות יקרים נוהרים במשך השנה שלא ישפך עליהם מרק.

[שעה"צ ס"ק קמד]

וקשוי הוא דמדינא צריך לילף בחר רב תשמישו⁹⁹.

99) שכלי שאינו בן יומו הבלוע מחמץ, כתב לעיל (ס"ק ג) שדאי שאפשר לסמוך על הפוסקים שפסקו שהגעלה כפי רוב תשמישו מועילה להכשירו בדיעבד.

[משנ"ב ס"ק קטו]

וְיִשׁ שֶׁפָּתְחוּ שְׁצִירָה לְהַנִּיחַ עֲלֵיהֶם עוֹד מִפֶּה או דָּבָר אֲחֵר הַחֹצֵץ¹⁰⁰.

100) ואם מניח על גבי שיש המטבח כיסוי עבה, או כמה שכבות של נייר כסף, כדי שלא תעבור הבליעה, דעת הגר"ש קרליץ (חוט שני פסח פ"י ס"ק יז) שאין צורך להגעילו ולערוח עליו חמץ לפני כן, ולענין הכשרת שיש המטבח, ראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל (ס"ט ד"ה ואחד).

[משנ"ב ס"ק קיז]

אָבֵל בְּצוּנָן סָגִי לְהֵי בְּהִגְעָלָה¹⁰¹.

101) ואף שלגבי בית שאור, כתב לעיל (ס"ק פט) ובביאור דעת הרמ"א שהמנהג ללבנו כיון שיש הסוברים שאין להכשירו בהגעלה אלא בליבון, כתב בשו"ת אנרות משה (א"ח ח"ב סי' צב) שלא החמיר כן אלא בשאור כיון שדבר הרחף הוא, מה שאין כן בשכר.

ובאופן ההגעלה של כלי ששהה בו איסור צונן מעת לעת ונאסר משום כבוש, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ט) שדי להגעילו בכלי ראשון שהוסר מהאש ואינו מעלה רתיחות, הואיל ולא בלע אלא בצונן. והחזירא כתב (א"ח סי' קכב ס"ק ב ד"ה מן) שאפשר להגעילו אף על ידי עירוי מכלי ראשון, וכן כתב הררכי תשובה (י"ד סי' קכא ס"ק יט) בשם ספר דברי יוסף.

המשך במילואים עמוד 18

מילואים הלכות פסח סימן תנא המשך מעמוד קודם

האש, מפני שמקבל הוא את חומו בשעת הבישול, אין הגעלה בעירו מכלי ראשון מועילה להכשירו.

[משניב ס"ק נה]

דלקא קייס עלקנה⁵².

52) ואם עבר והגעיל, כתב הערוך השלחן (סי"ב) שההמלה מועילה, וכעין זה כתב הפמ"ג (משב"ז סוף סי' זה ד"ה כלי עצם), שאם עבר והגעיל כפות אלו ואחר כך בישל בהן לא נאסר התבשיל, ואם השתמש בהן במזיד, הסתפק בזה הפמ"ג (משב"ז ס"ק יג) ונשאר בצי"ע, [ולגבי ליבון, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ב) בפשיטות שמאכל שנתבשל בכלי שחם עליו וליבנו במזיד נאסר, כמוכא לעיל (ס"ק יד), אכן, לענין כפות העשויות מקרן יש טעם נוסף להיתר, שהרי הובא בפמ"ג שם בשם ספר תמים דעים שמותר להגעילן לכתחילה כשהוא אינו חס עליהן שמא יתקלקלן].

[ביה"ל ד"ה ואחר]

ין קלי גללים⁵³.

53) וכלים אלו, כתב הפמ"ג (משב"ז סוף סי' זה ד"ה כלי גללים) שעשויים מגללי בקר, ולפיכך מועילה להם הגעלה, כשם שמועילה בכלי אדמה, מאידך, החזו"א כתב (ארו"ח סי' קב ס"ק ב) שכלים אלו עשויים משיש ולכן מועילה להם הגעלה, ואילו כלים העשויים מגללי בקר אין להם תקנה בהגעלה, שהרי גרושים הם מכלי אדמה, ולדעתו (המובאת לעיל ס"ק יח) אין המעלה מועילה אף בכלי אדמה, וכן כתב היד יהודה (י"ד סי' סט פירוש הארו"ח סוף ס"ק פא ד"ה והנה מתוך).

ושיש העשוי משחיקת אבנים הנצרכים בבכשן [שיש קיסר], דעת הגר"שז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ג ס"ד) שמועילה בו הגעלה, כשם שמועילה היא [לדעת המשניב] בכלי אדמה.

קנד], ועוד, שקשה לנקות את מסנן המדיח [פילטר] ואת סביבותיו, ובמקום שיש צורך גדול להכשיר מדיח כלים, דעתו (שם) שיש לשאול חכם האם וכיצד לעשות זאת. ולגבי השימוש במדיח אחד הן לבשר והן לחלב, דעתו (שם) שאין לעשות כן, גם אם מחליף את המגשים בין שימוש אחד לחבירו.

ולענין הכשרת שיש מטבח, דעת הגר"שז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ג ס"ט וארצות הלכה הע' יח) שהמנהג הוא להכשירו על ידי עירוי מכלי ראשון על גבי אבן מלובנת, באופן שלא נפסק הקילוח, או על ידי עירוי מקומקום השמלי, הנחשב ככלי ראשון הנמצא על גבי האש מחמת הברזל המלוכלך שבו, ולאחר ההכשרה נהגים לכסות את השיש. וכן דעת הגר"שז וואנר (קובץ מבית לוי שם עמ' כח), שיש לנקות את השיש היטב ולהימנע מלהשתמש בו בחמץ למשך כ"ד שעות, ולאחר מכן לערוה עליו מים רותחים מכלי ראשון שאינו בן יומיו המשתמש לחמוץ, ולאחר ההכשרה נהגים לכסות את השיש. ואם אינו מכסה את השיש או שמכסו בנייד אלומיניום שנקרע בנקל, צריך להגעיל את השיש על ידי עירוי רותחין על גבי אבן מלובנת, ובשיש גרניט, שאי אפשר להניח עליו אבן מלובנת מחמת קלקול השיש, דעתו (שם) שאפשר לחקל להכשירו על ידי עירוי בלבד.

54) ולגבי הכשרת שולחנות, כתב להלן (ס"ק ק"ד) שגם אם לא עיריה על גבי האבן המלובנת מכלי ראשון אלא שפך עליה רותחין מכלי שני, נחשבים הם ככלי ראשון מחמת האבן שמרתחתם.

55) וכן כתב להלן (ס"ק פז) לגבי מדוכה, שאם יכול להגעילה בתוך כלי ראשון, לא יגעילנה על ידי עירוי על גבי אבן, כיון שיש פוסקים הסוברים שהגעלה על ידי עירוי על אבן אינה נחשבת אלא בהגעלה בעירו.

וכן לגבי הכשרת מיקרוניל, דעת הגר"שז אלישיב (שבות יצחק דיני מיקרוניל פ"ה אות ד) שכיון שנחשב הוא ככלי ראשון המונח על גבי

הלכות פסח סימן תנא המשך מעמוד 84

[משניב ס"ק ק"ח]

דח' ק"י נותן טעם לפסח¹⁰².

102) והחזו"א כתב (שם), שאם מגעיל חבית שאינה בת יומה קודם זמן איסור חמץ, מועילה לה הגעלה, אך אם מגעיל חבית בת יומה קודם זמן איסור חמץ או שנגעיל אותה כשאינה בת יומה לאחר זמן איסור חמץ, הסתפק הש"ך (י"ד סי' קלא ס"ק לג) אם מועילה לה הגעלה, אכן, להלכה כתב החזו"א (שם) שנראה שהגעלת כלי בן יומו מועילה אם עושה כן קודם זמן איסור חמץ.

ולגבי דין מילוי ועירוי שלשה ימים [המבואר להלן (ס"ק ק"ח)], כתב החזו"א (שם) שמדאי אפשר למלא מים בפעם הראשונה גם כשהחבית היא בת יומה, כיון שמ"מ יהוה בה המים כ"ד שעות, ולאחר זמן זה כבר לא תהיה הבליעה בת יומה.

[משניב ס"ק ק"ח]

דקנה, שקמל'א קמ'ם¹⁰³.

103) ואף שאר משקים, כתב החזו"א (י"ד סי' נה ס"ק ז) שמועילים להכשיר זה.

[משניב שם]

ואמרי' ק' יצנה קמנו את הפנים קמל'אנו קמ'ם אחרים¹⁰⁴.

104) וטעם הדבר שאי אפשר להחזיר לחבית את אותם המים שעיריה ממנה, כתב הדרישה (י"ד סי' קכא אות ו) שהוא כ"ד לפירוש שבשאר

מקומות אין אפשרות להכשיר כלי חרס, ורק כאן שהבליעה נעשתה בצונן הקלו בדבר, והחזו"א כתב (ארו"ח סי' קכב ס"ק ג ד"ה ואמנם) בטעם הדבר, שאם יעשה כן אין על הגעלה זו שם הגעלה של שלש פעמים, ואין היא נחשבת אלא כאילו הגעילה פעם אחת במשך זמן ארוך, שהרי המים הראשונים כבר קיבלו טעם מבליעת הכלי ותש כוחם מלהוציא את הבליעה בפעם השניה השלישית, ותמה על טעמו של הדרישה.

[משניב שם]

א'לא אפלו קמ'ן קמ'ן¹⁰⁵.

105) ומימיה שיתכן שגפלו לתוכה פירור חמץ, כגון ששתה ממנה כשעה שאכל חמץ, דעת הגר"שז אויערבך (ספר הגעלת כלים פ"ג הע' ר"ח) שמותר להשתמש בה בפסח בלא להכשירה [על כל פנים במקום שאי אפשר להכשירה], שיש לתלות שמאנו שנכנס בה פירור החמץ כבר מילאו בה מים שלש פעמים למשך כ"ד שעות, מאידך, דעת הגר"שז וואנר (שם) שצריך להכשירה על ידי הגעלה או על ידי מילוי ועירוי שלשה ימים, ורק כשאינו יכול להכשירה בכך, ירחצנה היטב כמי שבן וישטפנה ידי בכך.

[משניב שם]

לא קמני עירוי אפלו בקצור כלים שקינים כלי'תקם¹⁰⁶.

106) וכלי חרס שנכבש בו איסור, כתב הש"ך (שם) והחזו"א (ארו"ח סי' קכב ס"ק ב) שגם הגעלה אינה מועילה להכשירה.

הלבנות פסח סימן תנא

באר הגולה מג

מ תהא דשמואל
פסחים לי בגרסת
הראשון שם

הגה והגצלת (מה) (קט) החבית (קכ) וצשה פדנך זה: לזמן אכנים וישלמם בהם ויערה עליהם רותחים
מכלי ראשון, ויגזל החבית שצניע הגצלה לכל מקום (הגמ' סיה) (מ) ויבדעבד (קכא) אם נתנו בהם (קכב) וזו
או רבש בלא הגצלה (קכג) רק שהדיחן היטב תחלה, מפר לשתות ממנו בפסח (ברוכי פי כ"ש והיא פיב דע"א
ותהי' סימן רא): **כב** יכל הפלים, אפלו של תרס, (קכד) שגשמש בהם חמץ בצונן, מפר להשמש
בהם מצה (קכה) אפלו בחמין, (קכו) חוץ * מבית שאור (קכז) ובית (מ) תרסת, שאף-על-פי

באר היטב

בהם אלא מידבש יש להחמיר בהגעה, עכ"ל: (מ) ויבדעבד, הטעם,
דשכר בין נטלים הוא, ולפי מה דק"ל מל"פ אסור בקסת א"כ אין להקל
אלא לצרות ממנו קדם פסח לקבית של פסח, וזקא בין ששכר נותן בו טעם
לפנים אכל במידבש אין להקל אלא א"כ החבית אינו ב"י, אכל כלי יד-שן
אף אינו ב"י אסור שג"ט לשבת הוא, מ"א וח"י, צ"ש וצ"ט ט"ז: (מ) תרסת.

ב"י דאפלו במזנף מהני: (מה) החבית, וצריך להסיר שולי החבית כדי לנקר
היטב, כ"כ הרוקח, אכן האחרונים הסכימו דחבית עץ של שכר אין להגעילו
קל וכן כלי-עץ שמצויין בהם גמות וכלים שהיו בו יד-שן לא מהני קלל
הגצלה, דנרע מבי' שאור ותרסת, וכתב הט"ו: מ"מ אם פשל אותן היטב במים
עם אפר עד שנסמק הרינו לנקר מפר להגעילו, מיהו, חבית שלא נשמש

משנה ברורה

(קט) החבית, וצריך להסיר (קנט) שולי החבית אם הוא של עץ,
לזר היטב מפניו ככל הסדקים, (ק) וגם שמצוי שמרים
שקובקים בשולי החבית, והגצלה וצויו לא מהני אלא להפליט
הבלע שפנים אכל לא להחמץ שיש בעין, ואם הוא של תרס,

באר הגולה

דלא מתקלגל, נכון וטוב לכתחלה להחמיר, וכן משמע בט"ו סעיף קטן כו, צנ
שם, וצנ בפרימגרים שכתב גמ"ס דלוצת הפגון-אבהקם: יש להחמיר אפלו
במכות: * בית שאור ותרסת, עץ בתשובת חמס'סופר סימן קכ, דרוק הכשר
ידות ששורפין בהו י"ש: אשרי מי שיכול לגשות תדשים, אף לא ישמעו

צריך (קנא) לפתח פי החבית בל"פ גודל, שיכול להכניס בו גרו ולשפשוף היטב מבפנים בכל הצדדים, אכן האחרונים (קנג) הסכימו
דיש להחמיר שלא להשמש כלל בחבית עץ של שכר, שמצוי בהן גמות⁽¹⁰⁷⁾, גם אי אפשר לנקר בין הנסרים שלא ישאר שם משהו
זקמא בין נסר לנסר, והוא חמץ צמור וישאר בעין, וצנ באלה רבה בשם הפרישה, דאם נשמש בחבית של שכר ולא פתחו השוליים
ונקרו היטב אסור בדיעבד, דלא מהני הגצלה למה שהיא בעין, אכן אם פתח אחד משוליה ונקר היטב בפנים מהני הגצלה
בדיעבד, וכן הסכים בח"א אדם, עין שם שהצריך בסימן קכא בזה, וכל זה בחבית של שכר או שאר משקה-חמין, אכל חבית של מי-
דבש יש להחמיר בהגצלה (קנב) אף-על-פי שנתבשל הדבש ביונה שבשלו בו שכר תוך מצת-לצת: (קכ) וצשה פדנך זה וכ"ו,
וכתבו האחרונים, דכלים שהיו בו יד-שן לא מהני קלל להגעילה⁽¹⁰⁸⁾, דנשאר בו גם אחר-כך ריחוק⁽¹⁰⁹⁾ וטעמו⁽¹¹⁰⁾, אכן אם פשל אותן
היטב במים עם אפר עד שנסמק הרינו לגמרי, מפר להגעילו אחר-כך⁽¹¹¹⁾, (קנד) ונקא לכלים שהם פתוחים לגמרי ויכול להכניס ידו
לתוכן לנקר היטב ולבדק בכל הסדקים שלא יהיה נדבק בו שום מושבות, אכל אם אינו בענן זה לא מהני אפלו אם קבשל באפר
כמה פעמים. (קנה) גם ציינו שהפלים יהיו נעשין מחכיכה אחת או שנים של כלי בדיל וישאר מינו כמכות, דאם צעוויים מנסרים
הרבה, ככלים שלנו, אין להקל להגעילו אפלו אם בשלו באפר כמה פעמים, דאי אפשר שלא ישאר זקמא בין נסר לנסר, וכנ"ל:
(קכא) אם נתנו בהם, ושהו (קנו) שם מצת-לצת, דקו כבוש ונקנס בו טעם השכר, אפלו הכי מפר, וידלקמה, דאי לאו הכי פשיטא
דמפר: (קכב) וזו או רבש, עין במגן-אברהם וחקי-עקב דיש חלוק בין יין לרבש, דבין אפלו החבית ב"י וימו מבליעת השכר, גם-
כן מפר בדיעבד, דשכר בין נותן טעם לפגם הוא, ובמידבש לא הוי לפגם אלא-אם-כן היה הפלי אינו ב"י וימו מבליעת השכר, אכל
אם היה ב"י וימו ושהו המידבש בתוכו מצת-לצת, אפלו בדיעבד אסור לשתותו בפסח. (קנז) אכל פפה (ה) אחרונים הסכימו דאף
במידבש מפר אפלו ב"י וימו, ומטעם דכבוש לא נקרא עד אחר ששקה מצת-לצת, ואו נצוה הבליעה שבתוך הפלי לפגם ומפר
בדיעבד, ודע, דבכל גוה, התר זה של דיעבד אינו אלא בשערו היין והרבש מן החבית קדם הפסח ונתנו אותו לחוף בלי-פסח, דהתר
כבר היינו והרבש קדם הפסח, דקדם הפסח נותן טעם לפגם מפר, (קנח) אכל אם נשקה המן והרבש בחבית עד תוך הפסח, אסור,
דבמדינתנו נותנין לאסור נותן טעם לפגם בפסח, וברלעיל בסימן תמו סעיף י פה"ה. וכתבו הפוסקים, דאם נתנו (קנט) לתוכו דבר
חרף בחמין, אפלו לא היה ב"י וימו אסור, דאגב חורפא משינו לה לשבת, עוד הסכימו הפוסקים, דאם הפלי היה מנין-שן אסור
בדיעבד אפלו אם אינה ב"י וימו, דצינינו רואות שנותן טעם לשבת הוא⁽¹¹²⁾, והנה מלבד משמע דאפלו אם הגעילה אסור מה שנתן
לתוכה ואפלו לא היתה ב"י וימו, ומשום דצינינו רואות שגשאר בה טעם וריח אפלו אחר הגצלה, (קס) אכן אם לא נשמע בה ריח של
יין-שן, מהני הגצלה בדיעבד שלא לאסור מה שנתן לחוכה, ומפל מקום מיד שפזפר (קסא) צריך לצרות היין לכלי אחר: (קכג) רק
שהדיחן היטב וכ"ו, וצ"ו בענן שאין בו חשש של חמץ בעין, (קסב) שהיה הפה של חבית תרס רחב למעלה והכניס ידו לתוכה ונקר
היטב בצדדיה ובשוליה שלא נשאר שם שום שמרים, ובחבית של עץ - קשפתה השוליים ונקר היטב, וכנ"ל: **כב** (קכד) שגשמש
בהם חמץ בצונן, ורצה לומר, שהשמש בהם בחמץ נבש, או אפלו בדבר לח (קכג) אף שלא שקה שם מצת-לצת ולא היה דבר חריף,
דאם שקה בתוכו מצת-לצת הרי נצוה כבוש בתוכו⁽¹¹³⁾, ואפלו בשאר פלים, וצריך הגצלה או צויו, וכנ"ל בסעיף כא: (קכה) אפלו
בחמין, דבין שלא נשמשו בהם אלא בצונן לא בלעי פלוס⁽¹¹⁴⁾, ודי להם (קסד) בהדחה להצביר מה שדבק בצויו לדפני הפלי⁽¹¹⁵⁾: (קכו) חוץ
מבית שאור, הינו כלי (קסו) שהאשה שונה בו את השאור לתנו בעשה, ופעמים שהשאור שונה הרבה באותו פלי, ומחמת שהמוצו
קשה, נבלע טעמו באותו כלי אפלו בצונן: (קכז) ובית חרסת, הינו שנוהגין בו דברים חריפים עם חמין, ואפלו אינם של תרס:

שער הציון

(קנט) רוקח ולבוש וחקי-עקב ושי"א: (ק) פרישה: (קנא) שם: (קנב) ב"י ומגן-אברהם ושי"א: (קנג) טגן-אברהם ושי"א: (קנד) סיי-אדם בקלל הנ"ל:
(קנה) שם: (קנו) אחרונים: (קנז) הגר"ו וחי-אדם ומגן-אלף בסימן תמו סעיף ח, וקדעת הט"ו ביונה-דעה סימן קה סעיף א, וכן כתב גמ"ס ה"י שם
בסעיף קטן כ, צנ שם, והנה הפגון-אברהם הביא גמ"ס בסימן תמו סעיף קטן טז את דברי הט"ו הנ"ל, ודחיו אינו מצוי בענינו שיהיה נותנין היין והרבש
כרע ראשונה שפני השכר ודחיו אותה⁽¹¹¹⁾: (קנח) הפגון-אברהם וחקי-עקב ושי"א: (קנט) ח"א ושי"א, וצנ לעיל בסימן תמו סעיף ה בהג"ה ובמשנה
ברורה שם: (קס) הגר"ו, וכן בפרימגרים מצד דאפשר שעלידי הגצלה מפר בדיעבד אפלו לא בשל תחלה את הפלי במים ואפר, עין שם: (קסא) הגר"ו:
(קסב) פשוט ונכ"ל: (קסג) עלת-שבת, וקצת קשה, דאם-כן מה דמסים דבית-שאור ובית-חרסת אסורים, על-כרחן דמרי גמ"ס בדלא שקה שם שזור מצת
לצת, ובאפן זה מפר להשמש בהם בצונן בלא הגצלה, והנה לו להסתמך ערוך לבאר זה: (קסד) פוסקים: (קסו) ח"א:

